

OUDHEIDKUNDIGE KRONIEK

In "De Gazet van Gent" van 17 februari 1923 verscheen van de hand van Alfons Van Werveke een artikel over

DE KONINGSKINDEREN

Twee weken geleden hebben wij gesproken van de *Prinsenkinderen*. Thans gaan we ons bezighouden met 's *Koningskinderen*. De *Koning* en zijn *Baljuw* waren onder het oud bewind gemeentelijke bedienden, die een vast loon trokken. Ze wierven *kinderen* of knechten aan, wier getal van 4 tot 23 verliep naar gelang de omstandigheden, en die per werkdag werden betaald.

De *Koning* en zijn *Baljuw* worden voor de eerste maal vermeld in de stadsrekeningen van 1314-1315. Wij zien aldaar dat ze met 23 *kinderen* deel namen aan de heervvaart naar Rijsel en dat ze gelast waren met de zorg voor de tenten van het leger.

De *Koning* had het recht en den plicht de *ribauden* aan te houden; dat waren liederlijke kerels, straatslijpers en ander volkje van slecht allooi. Daarom heette men hem het hoofd, den *Koning van de Ribauden*. Zijn helpers heetten zijn *kinderen*. 's *Konings kinderen van den Ribauden*. Weldra bleven de twee laatste woorden achterwege en men zei 's *Konings kinderen*, de *Koning en zijn kinderen* en eindelijk de *Koning van de kinderen*. Die namen klinken heel mooi in het XX-eeuwsche oord. Die gemeentelijke bedienden droegen echter nog andere namen, die in 't geheel niet zoo schoon waren. In de rekeningen van de stad van het eerste derde der XIVe eeuw heeten ze ook *moderen*, *moderenapen*, en op het einde van de XVe eeuw *moorkindren*, *moorknechten*, omdat ze de knechten waren, gelast met de *modder*, de *more*, zooals men nog te Gent zegt, van de straten weg te nemen en te waken over de reiniging van de openbare wegen door de bewoners, elk vóór zijn deur. De *Koningskinderen* werden inderdaad voor alles gebruikt. De *Koning* en zijn *Baljuw*, geholpen door hun *Kinderen* moesten de wegen herstellen, slecht gebouwde schouwen afbreken, als ze brand konden veroorzaken, 's nachts waken over de openbare veiligheid, lommen haken in het ijs van de rivieren om water te putten in geval van brand, berichten dragen naar andere steden, wagens en schepen binnen de muren brengen als het oorlog werd.

Brand in de middeleeuwen

Bij *Koningskinderen* spraken wij ook van brand. Wij komen daarop terug en verplaatsen ons in het eerste derde van de XIVe eeuw, dat is in het tijdperk, dat de opkomst voorafgaat van den *Wijzen Man*, Jacob van Artevelde. De groote meerderheid van de woningen waren van hout of hadden steenen zijmuren en

houten gevels. Jan van Eyck heeft ons op een luik van de *Aanbidding van het Lam Gods* een gezicht van de *Korte Dagsteeg*, een eeuw nadien, nagelaten, dat voor ons onderwerp zeer belangrijk is. Vele huizen waren nog gedekt met stroo, want het is eerst in 1374 dat het verboden werd stroo te gebruiken bij het leggen of herstellen van de daken, en de nering van de stroodekkers, die in 1357 nog 55 strijdende mannen leveren kon, werd slechts in 1378 afgeschaft. Het brandgevaar was dus zeer groot in dien tijd. Gedurende de 14 jaar, waarover wij voldoende bericht hebben, zijn te Gent 62 branden van eenig belang uitgebarsten, dat is 5 of 6 per jaar. Voor een bevolking, die zeer zeker de 50.000 inwoners niet bereikte, is dat getal nogal groot. De grootste brand ontstaan gedurende het tijdperk dat ons bezighoudt, was die achter het groot huis aan de Vleeschhuisbrug, rechtover den trapgel van het Groot Vleeschhuis. Men gebruikte 435 tonnen om water aan te brengen.

Vroeger hebben wij reeds gesproken van een anderen grooten brand, namelijk dien, welke al de huizen tusschen den *Broodzak* en de *Wellinkstraat* in asch legde, en te wier herinnering *Broodzak* door *Brandstraat* werd vervangen. In de XIVe eeuw beschikte men slechts over zeer gebrekkige hulpmiddelen om de branden te blusschen. Men putte het water in de rivier met *hoosvaten*, droeg het naar den brand in *tinen* of tonnen bij middel van een *tinboom* door twee mannen op hun schouders gedragen, en men goot het water op de vlammen met *gietvaten*, daarbij gebruikende, als het kon, ladders om op de verdiepingen te komen. Als een brand uitbrak reden gewoonlijk twee boodschappers te paard door de stad om te bevelen, dat elk voor zijn deur kuipen met water zou zetten. Het is niet te verwonderen, dat meestal geheel het huis in de vlammen verging. Wanneer het niet anders meer dan een groote vuurhoop was, bevorderde men het blusschen door het brandend hout midden in de straat te trekkn bij middel van lange rieken. Dreigde de brand in de buurt over te slaan, zoo brak men de huizen inde onmiddellijke nabijheid af. Om te beletten dat de ramp gemakkelijk de naastgelegen huizen zou bereiken, gebood een zeer oud bevel, dat tusschen alle huizen een zekere strook gronds moest open blijven, die men *huizendrop* heette, en langs waar het regenwater, dat van de daken viel, kon wegvloeien. In de Papegaaistraat bestaat nog zulk een huizendrop. Elk jaar gingen de erfscheiders alle huizen bezoeken om te zien waar haarden, ovens, smissens of schouwen waren, die door hun slechten toestand brand konden veroorzaken, en het waren de *Koning* en zijn *Kinderen*, die ze afbraken. Die oogenschouw duurde 10 à 12 dagen en men bekeek vooral van nabij de huizen van de bakkers, de brouwers en de smeders.

A. VAN WERVEKE